

Podstata Adventu

Karel Funk

Z kruhů institucionálního náboženství i sdělovacích prostředků slyšíme o účelu Adventu pouhá dvě otřepaná a vágní slova: očekávání, příprava. Ale co je skutečnou náplní tohoto období, proč trvá právě čtyři týdny, to se nedozvídáme. Hlouběji, ba k podstatě těchto tajemství se dostaneme zalistováním v odkazu Rudolfa Steinera. Zjistíme tam i konkrétně, jak hluboce a krásně se každého z nás toto období může dotýkat. Pochopíme, že toužíme-li nalézt svou vánoční hvězdu ve svém nitru i v duchovním světě, musíme se k tomu příslušnou snahou uzpůsobit už od přelomu listopadu a prosince. Po staletí sloužil křesťanům k tomuto účelu právě Advent - čtyři týdny obřadů, modliteb, zpěvu a rozjímání. To se však v nové době zmechanizovalo.

V pradávných mystériích se člověk spojoval s duchovním světem dvojitým způsobem: v severním proudu, jehož reprezentantem je staroperská kultura s náboženstvím Zarathustrovým, se zaměřoval na poznání světa a přírody, na poznání duchovních sil působících ve vesmíru. Byla to cesta moudrosti, cesta hlavy, zvaná též cestou králů. Jižní proud, jehož představitelem je indická duchovnost, zejména ve své buddhistické podobě, usiloval o vnitřní poznání lidské duše a o působení Ducha v ní. Byla to cesta lásky, cesta srdce, zvaná cestou pastýřů.

Cesta moudrosti a cesta lásky se zrcadlí a spojují ve vánočním zrození, jak je líčí Matoušovo a Lukášovo evangelium. Od této doby by hlava a srdce neměly už putovat odděleně. Lidská duše má usilovat o poznání, o moudrost, ne však samoučelně pro ni samu, ale proto, aby ji zvnitřnila ve svém srdci. A zvláště dvanáct svatých nocí je dobou, v níž každý člověk, který ji vědomě prožívá, může v sobě spojit moudrost s láskou. V poselství křesťanských, tedy Kristem naplněných Vánoc se obě tyto základní síly světa spojují. Pokud duše v sobě vědomě prožívá toto spojení, pak pro ni není vánoční hvězda jen vnějším znamením, ale hvězdou, která září v jejím srdci. K tomu slouží a vyúsťují čtyři týdny Adventu. Ten začíná první nedělí mezi 27. listopadem a 3. prosincem.

V čem spočívá? Je to vlastně jakési každoroční zkrácené opakování velkého historického stupně vývoje lidstva – světového Adventu. Jím se lidstvo připravovalo v předkřesťanských dobách na příchod Mesiáše, nejen ústy proroků, ale především v mystériích. Každý ze starých stupňů zasvěcení – dávná Indie (Vědy, Upanišády, Bhagavad Gíta, Buddha), pak perské učení Zarathustrovo a duchovní kultura starých Egyptanů a Chaldeců – vnesl do lidského poznání nový stupeň. Tyto tři dávné způsoby zasvěcení měly postupně připravit člověka, toužícího po povznesení, ke zrození jeho čistého Já, které je symbolizováno i usnadněno zrozením božího dítěte – Ježíše v jesličkách, tedy i v nitru člověka. Tím Advent ve čtvrtém týdnu vrcholí.

A co můžeme sledovat my jako podstatu tohoto období, která se nás přímo dotýká? V Adventu mají duchovní hierarchie, které nám po dobu celého roku pomáhají (aniž bychom si to museli uvědomovat), nejmenší působnost na člověka. Světová moudrost odstoupila, hluboké vrstvy našich bytostí nejsou napájeny vyššími silami, jsme osamoceni, tedy i více vydáni napospas neviditelným temným bytostem. Proto

bychom si měli vydobývat moudrost zvýšenou vlastní touhou a vlastními silami. Člověk se má sám nést svým duchovním Já.

Advent je proto procesem sebepoznání, očisty od temných sil až k jádru sebe obnoveného, k pravému Já. Clony k Dítěti, k vyššímu Já, musíme sami odstraňovat jen vlastní snahou. Žádná vyšší bytost nám v tom nyní nepomáhá. Duše může touto dobou též prožívat periodu největší opuštěnosti. To ale současně znamená i dobu největší svobody. Vůdcem člověku musí být jen vlastní moudrost, vnitřní světlo, které může osvětlovat cestu temnotou zimní noci k narození duchovního Slunce v nitru i v zemské auře. Toto období je proto zkušebním kamenem duchovního vývoje, převzetím vývoje do svých vlastních rukou. Tato osamocenost, ba i dychtivost po útěše duchovního paprsku, je předpokladem narození Ježíše v našem nitru o Vánocích. Můžeme to pociťovat různě, zprvu i zcela nenápadně. Lépe než si něco násilně představovat, je ztišeně a trpělivě vyčkávat.

Čtyři týdny Adventu esentivně opakují čtyři kosmické dny, tedy inkarnace Země. Jen pro připomenutí – stvoření probíhá v tzv. kosmických dnech, manvantarách, které jsou střídány kosmickou nocí, pralayou, kdy vše, celý kosmos, zaniká a stahuje se do tzv. kauzálních esencí, tedy „semínek“. Jako vyrostle strom ze semínka, i zde z nich pak vše počne znovu při dalším stvoření kosmu, ale vždy na vyšším stupni. V prvním kosmickém dni vznikla nerostná hmota, ve druhém byla oživena éterickou substancí, ve třetím byla přidána astralita (cítění). Toto je podstata tří lidských těl: fyzického, éterického (oživujícího, pránického), a astrálního (pociťujícího). Substanci každého z nich jsme si přinesli z oněch minulých tří kosmických dnů. Čisté Já má člověk vypěstovat na dnešní Zemi, která je čtvrtým kosmickým dnem, přičemž pravzorem, podstatou vyššího Já je Kristus. Tím se člověk stává plně člověkem.

Čtvrtý týden Adventu tedy symbolizuje nynější kosmický den, kdy sestupuje na Zem Kristus jako dárce ryzího, zářícího vyššího Já. Proto se Ježíš i historicky rodí koncem 4. týdne Adventu. Tím je Advent završen, korunován. Každý týden nese charakteristiku a náplň příslušného kosmického dne. Jesličky jsou symbolem lidského nitra. Podobně jako následné Vánoce, jsou to týdny, kdy se každoročně obnovuje v zemské auře vanutí těchto sil.

Je to období zvláště vhodné pro pravé sebepoznání. Čím je to dáno? Tak jako duše Matky Země se po letním výsunu do kosmu navrátila v zimě do svého zemského tělesa, ponořila se do něho a splynula s ním, tedy je uvnitř něho a naprosto odděleně od veškerého kosmu žije svůj vlastní v sobě uzavřený život, má tomu být i s nitrem člověka. Má v této době rozpoznat nejlepší možnost nořit se do sebe, cvičit sebepoznání, poznávat i působnost negativních, odpůrcích bytostí ve svém myšlení, cítění, jednání, ve svém já.

Buďme ještě konkrétnější. K týdnům Adventu lze meditačně přiřadit čtyři základní Platónské ctnosti:

V 1. adventním týdnu

– spravedlnost, docílená cestou pokory. Duše si klade otázku: Nezasahuji svými činy příliš násilně do svého okolí, až v přílišné snaze uplatňovat svoji osobnost?

Odpověď nalézá v náladě pokory, ve vědomí, že je třeba se stále učit skromnému vžívání se do duchovní podstaty světa, jejímž článkem je i lidská duše. Jen tak se můžeme vyrovnávat se světem a žít s ním v míru. V tomto týdnu se tedy kontroluje zejména jednání.

Ve 2. adventním týdnu

– rovnováha, uměřenost. Jde nyní o to, aby se člověk v pokorném odevzdání ztišil ve svém nitru natolik, aby mohl slyšet šepot světového Slova, které ho neustále vybízí, aby všechno co koná, naplňoval duchovním světlem, to je aby jednal cestou oběti své nižší přirozenosti, svého sobeckého já. Dominovat by měla kontrola citění.

Ve 3. adventním týdnu - odvaha. Vydat se statečně na moře života, přijímat svůj úděl vděčně a odvážně. Duše má vůli k oběti a k dosažení své niternosti. Ví, že do světa hmoty nebyla seslána, aby se v něm slepě hmotařsky ztrácela, ani aby z něho unikala a odvracela se od něho, ale aby ho posvěcovala a produchovovala, zkvalitňovala. K tomu je nutné připojit kontrolu myšlení.

4. týden

– moudrost. Takto připravena sebepoznáním a v pochopení oběti jako nejvyššího morálního činu může duše dospět ve 4. týdnu, v půlnoční hodině roku ke svému cíli. Zbavena všech iluzí a sebeklamů, může cítit, jak se odhalují poslední clony, které ji dělí od duchovního Dítěte, kterým je vyšší Já. To se rodí v jejím klínu, v jasu očištěného srdce. Tajemství zrození, které se uskutečňuje v nejhlubší zimní noci, je znamením věčné obnovy. V něm si duše uvědomuje, že stále znovu a znovu sestupuje do jesliček, do jeskyně těla, aby jeho těsný prostor prozářila vesmírnými dálavami, aby v něm přemohla temnoty světa a prohrála mrazivý dotyk mrtvé hmoty hřejivým dechem lásky. Při pohledu na dítě, zrozené v jeskyni, si duše jasně uvědomuje, že pozemské tělo, do něhož sestupuje, je velikým darem. Je tělem naděje, v němž se shromažďují paprsky nebeských sil, aby z něho vyzařovaly do dálav světů, je božským základem, v němž se spojují výšiny s hlubinami.

Postupně od nás odstupují do pozadí tyto následující hierarchie: v prvním adventním týdnu slábné vliv archeů. Měli bychom se pozvednout ze své vlastní síly spravedlnosti k všeobecným lidským zájmům. V druhém týdnu se nám vzdaluje, až do určitého stupně, archandělé - duchové národa. Měli bychom nacházet blízkost národního ducha z plné niterné svobody. Třetí týden slábné vliv našeho vůdčího anděla. Znamená to, že vztah myšlení, citění a vůle vůči našemu okolí má vycházet z vlastní vědomé práce na sobě, nikoli být bezděčně nesen neznámými osudovými silami. Ve 4. týdnu můžeme pozorovat, jak je naše běžné já slabé, matné, chabé, potácí se nejistě, nezvládá nálady k depresím. V tomto stavu bychom měli tím více stupňovat touhu po obnově, po zrození se v novém, vyšším Já. To vše je potřebné, abychom těsně před svatou nocí prošli správně zkouškou největší samoty.

Dosavadní niterná pozorování svědčí o tom, že čtyři adventní týdny jsou zvláště vhodné pro pravé sebepoznání. Čím je to dáno? Tak jako Země prodělává v této době v makrokosmu periodu nejsilnějšího vdechnutí – naprosto odděleně od veškerého kosmu žije svůj vlastní v sobě uzavřený život – tak má také člověk v této roční době sklon nořit se do sebe, cvičit sebepoznání, poznávat působnost

odpůrčích bytostí ve čtyřech člancích vlastní bytosti. Jednotlivý člověk prožívá také v této době společně se Zemí epochu největší opuštěnosti. To ale pro něho současně znamená epochu největší svobody.

Proto je tato zkouška samoty pro duchovního žáka nejhlubším a nejtěžším zážitkem. Tento kosmický pocit samoty líčí Rudolf Steiner v jedné ze svých přednášek takto: "Na jedné straně se prožívá velkolepost světa idejí, která se rozprostírá na celý vesmír, na druhé straně se prožívá s nejhlubší hořkostí, že se musíme odloučit od prostoru a času, chceme-li být se svými pojmy a idejemi pohromadě. Samota! Prožívá se mrazivý chlad. A dále se žáku odhaluje, že svět idejí se nyní stáhl do jednoho bodu, jakoby do jednoho bodu této samoty. Žák prožívá: Nyní jsi s ní samotén. – Musí se to umět prožít."

Doba působení archanděla Michaela od podzimu k Vánocům vede duši k obratu k sobě samé. Tato cesta do vlastního nitra je procesem sebepoznávání, postupného pronikání do vlastních hlubin. Zároveň je dobou posvěcování a očisty od temných sil, která vyúsťuje k jádru sebe samého, ke svému vyššímu Já.